

**Memorandwm Esboniadol ar gyfer Rheoliadau'r Dreth Gyngor
(Darpariaethau Ychwanegol ar gyfer Diystyriadau Disgownt) (Diwygio)
(Cymru) 2023**

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan yr Is-adran Diwygio Cyllid Llywodraeth Leol yn Llywodraeth Cymru ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Rheoliadau'r Dreth Gyngor (Darpariaethau Ychwanegol ar gyfer Diystyriadau Disgownt) (Diwygio) (Cymru) 2023. Rwyf wedi fy modloni bod y manteision yn cyfiawnhau'r costau tebygol.

**Rebecca Evans AS
Y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol
16 Chwefror 2023**

RHAN 1

1. Disgrifiad

1.1 Mae Rheoliadau'r Dreth Gyngor (Darpariaethau Ychwanegol ar gyfer Diystyriadau Disgownt) (Diwygio) (Cymru) 2023 ('y Rheoliadau') yn gwneud diwygiadau i sicrhau nad yw pobl o Wcráin sy'n symud ymlaen o fod yn preswyllo mewn llety o dan Gynllun Noddi Cartrefi i Wcráin, neu nad ydynt yn preswyllo gyda noddwr o dan y cynllun hwnnw yn cael eu diystyru at ddibenion disgownt.

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

2.1 Dim

3. Y cefndir deddfwriaethol

3.1 Mae adran 11 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 ('Deddf 1992') yn gwneud darpariaeth i ddisgownt gael ei gymhwyso i swm y dreth gyngor sy'n daladwy sy'n hafal i'r ganran briodol pan fo dim ond un preswlydd mewn annedd neu pan fo dau breswlydd neu ragor a bo pob un ond un ohonynt i'w diystyru. Pan na fo preswlydd yn yr annedd neu pan fo un preswlydd neu ragor yn yr annedd a bo pob un ohonynt yn gymwys i gael eu diystyru at ddibenion disgownt, mae swm y dreth gyngor sy'n daladwy yn ddarostyngedig i ddisgownt sydd ddwywaith y ganran berthnasol. Mae'r ganran berthnasol wedi'i nodi yn adran 11(3) o Ddeddf 1992 ac yn 25%.

3.2 Mae Atodlen 1 i Ddeddf 1992 yn gwneud darpariaeth ar gyfer personau sydd i'w hanwybyddu at ddibenion cyfrifo hawlogaeth i ddisgownt y dreth gyngor. Mae paragraff 11 o Atodlen 1 yn darparu pŵer i Weinidogion Cymru ragnodi rhagor o bersonau sydd i'w diystyru. Mae Rheoliadau 4 a 5 o Reoliadau'r Dreth Gyngor (Darpariaethau Ychwanegol ar gyfer Diystyriadau Disgownt) 1992 (OS 1992/552) ('Rheoliadau Diystyriadau Disgownt') yn rhagnodi dosbarthiadau ychwanegol o bersonau sydd i'w diystyru at ddiben cyfrifo hawlogaeth i ddisgownt y dreth gyngor yng Nghymru.

3.3 Roedd Rheoliad 2 o Reoliadau'r Dreth Gyngor (Diwygiadau sy'n Ymwneud â Diystyriadau Disgownt ac Anheddau Esempt) (Cymru) 2022 yn diwygio'r Rheoliadau Diystyriadau Disgownt i ragnodi personau sydd wedi cael eu noddi o dan y Cynllun Noddi Cartrefi i Wcráin fel dosbarth o bersonau i'w diystyru.

3.4 Mae Rheoliad 2 o'r Rheoliadau yn diwygio Dosbarth H o'r Rheoliadau Diystyriadau Disgownt i ddarparu nad yw'r diystyriad presennol ond yn gymwys pan fo person sydd wedi cael caniatâd i ddod i mewn i'r Deyrnas Unedig neu i aros ynddi o dan Gynllun Cartrefi i Wcráin Llywodraeth y Deyrnas Unedig yn preswyllo gyda noddwr o dan y cynllun hwnnw.

3.5 Gwneir y Rheoliadau hyn yn dilyn y weithdrefn penderfyniad negyddol.

4. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

4.1 Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i sicrhau nad yw biliau treth gyngor yr aelwydydd sy'n noddï pobl o dan y Cynllun Cartrefi i Wcráin yn cael eu heffeithio gan y cynnig o gymorth i bobl sy'n ceisio noddfa o'r rhyfel yn Wcráin. Nid oedd bwriad polisi i roi budd i wladolion o Wcráin a oedd yn atebol i dalu'r dreth gyngor, ac eithrio sicrhau eu bod yn gymwys i ymgeisio am gymorth mewn perthynas â'r dreth gyngor o dan Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor.

4.2 Cafodd y Rheoliadau Diystyriadau Disgownt eu diwygio yn 2022 fel bod person sydd wedi cael fisa o dan y Cynllun Noddi Cartrefi i Wcráin yn cael ei ddiystyru at ddibenion cyfrifo disgownt y dreth gyngor. Roedd hyn er mwyn diogelu disgownt oedolyn sengl y noddwr, pan fo hynny'n berthnasol, a'r disgownt o 50% yr oedd aelwyd sy'n noddï yn ei gael pan fo'r holl feddianwyr eisoes yn cael eu diystyru.

4.3 Mae'r ddeddfwriaeth wedi arwain at fudd anfwriadol i rai unigolion neu deuluoedd o Wcráin. Mae hyn oherwydd bod y diffiniad yn y ddeddfwriaeth yn ddibynnol ar statws mewnfudo'r person yn unig heb unrhyw ofyniad ei fod yn parhau i breswylïo gyda noddwr. Yr effaith yw y byddai hawl gan unrhyw un sydd wedi cael caniatâd i aros o dan y Cynllun Noddi Cartrefi i Wcráin, ac sydd bellach yn byw yn annibynnol, gael ei ddiystyru at ddiben disgownt. Lle mae un neu ragor o oedolion yn byw mewn eiddo gyda'r un statws mewnfudo, byddent yn derbyn gostyngiad o 50%.

4.4 Mae hyn yn creu anghysondeb gyda thrin gwladolion eraill Wcráin sydd wedi sicrhau eu fisa gan naill ai Cynllun Teuluoedd o Wcráin neu Gynllun Estyn Cyfnod Gwladolion o Wcráin. Yn yr un amgylchiadau, byddent yn agored i dalu cyfradd safonol y dreth gyngor ar eiddo, ond byddent yn gymwys i wneud cais am ddisgownt treth gyngor o dan Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor pe na baen nhw'n gallu talu. Mae'r un peth yn wir am bobl, gan gynnwys ffoaduriaid a cheiswyr lloches, o wledydd eraill.

4.5 Er mwyn sicrhau triniaeth deg a chyson â gwladolion eraill o Wcráin, bydd y gofyniad i breswylïo â noddwr yn golygu na fydd y gwladolion hynny o Wcráin a gafodd eu 'lletya' mewn cartref gwag neu ail gartref sy'n eiddo i noddwr (ond nad oeddent yn preswylïo â'r noddwr) bellach yn cael eu diystyru. Yn yr achosion hynny, y preswylïydd (y gwladolyn o Wcráin) oedd yn talu bil y dreth gyngor, a thrwy hynny yn cael y fantais anfwriadol. Byddant yn cael eu trin, bellach, yn yr un modd â'r gwladolion hynny o Wcráin a ddaeth i mewn i'r wlad o dan y Cynllun Cartrefi i Wcráin ac sydd, erbyn hyn, yn byw'n annibynnol, yn ogystal â'r rheini a ddaeth i mewn i'r wlad o dan gynlluniau eraill. Bydd hyn yn sicrhau triniaeth gyson mewn perthynas â ffoaduriaid o wledydd eraill. Eto, bydd disgownt treth gyngor o dan Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor ar gael os nad oeddent yn gallu talu.

- 4.6 Mae Rheoliad 2 yn diwygio'r Rheoliadau Diystiriadau Disgownt i gyflwyno gofyniad i breswyllo â noddwr er mwyn i'r disgownt sydd eisoes gan y noddwr fod yn ddiogel. Effaith hyn yw sicrhau nad yw pobl o Wcráin sydd naill ai wedi symud ymlaen o fod yn byw â noddwr neu nad oeddent yn preswyllo â noddwr o dan Gynllun Noddi Cartrefi i Wcráin yn parhau i gael eu diystyru at ddibenion disgownt mewn perthynas â'u hatebolrwydd personol am dalu'r dreth gyngor.

5. Ymgynghori

- 5.1 Oherwydd bod y Rheoliadau yn gwneud diwygiadau technegol ac wedi'u drafftio i gywiro canlyniad anfwriadol y diwygiadau blaenorol ac i sicrhau triniaeth deg a chyson, ni chynhaliwyd ymgynghoriad polisi. Mae'r Rheoliadau wedi'u dosbarthu mewn drafft i ymarferwyr am wybodaeth a sylwadau. Mae'r sefyllfa bolisi'n sicrhau bod holl dalwyr treth gyngor Cymru yn cael eu trin yn gyfartal, waeth beth yw eu statws mewnfudo.

6. Asesiad Effaith Rheoleiddiol

6.1 Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwn yn cyflwyno dau opsiwn gyda'r holl gostau a manteision wedi'u mesur yn seiliedig ar wybodaeth a data a oedd ar gael i Lywodraeth Cymru cyn cyhoeddi.

Opsiwn 1: Busnes fel arfer

O dan yr opsiwn hwn, byddai unrhyw wladolion o Wcráin sydd wedi sicrhau fisa o dan Gynllun Nawdd Cartrefi i Wcráin yn parhau i gael eu diystyru at ddibenion cyfrifo gostyngiad treth gyngor tra'u bod yn aros yng Nghymru. Pan mai nhw oedd yn talu'r bil, byddant â hawl am ddisgownt o 50%.

Opsiwn 2: Deddfu i sicrhau y byddai person sydd wedi sicrhau fisa o dan Gynllun Nawdd Cartrefi i Wcráin ond yn cael ei ddiystyru at ddibenion y dreth gyngor tra'i fod yn parhau i breswyllo gyda noddwr o dan y cynllun hwnnw

Bydd yr opsiwn hwn yn dileu'r anghydraddoldeb ariannol gyda mudwyr neu ffoaduriaid eraill y rhoddwyd hawl iddynt aros yn y Deyrnas Unedig ac sy'n atebol am y dreth gyngor.

Costau a manteision

Opsiwn 1: Busnes fel arfer

6.2 Dyma'r opsiwn sylfaenol ac o'r herwydd nid oes costau na manteision ychwanegol yn gysylltiedig â'r opsiwn hwn. Mae perygl fodd bynnag y bydd mwy o achosion dros amser lle bydd unigolion neu deuluoedd sy'n byw gyda gwesteiwyr ar hyn o bryd o dan Gynllun Nawdd Cartrefi i Wcráin yn symud ymlaen ac yn elwa'n anfwriadol o ostyngiad i'w hatebolrwydd am y dreth gyngor.

Opsiwn 2: Deddfu i sicrhau y byddai person sydd wedi sicrhau fisa o dan Gynllun Nawdd Cartrefi i Wcráin ond yn cael ei ddiystyru at ddibenion y dreth gyngor tra'i fod yn parhau i breswyllo gyda noddwr o dan y cynllun hwnnw

6.3 O dan yr opsiwn hwn, gallai swm refeniw treth gyngor a gesglir gan awdurdodau lleol yng Nghymru fod fymryn yn uwch nag o dan y senario sylfaenol. Er hynny, bydd teuluoedd sy'n dod yn agored i dalu treth gyngor lawn ond sy'n methu talu yn parhau i allu gwneud cais am y cynllun gostyngiadau'r dreth gyngor. Pan fo'r gwladolyn o Wcráin yn byw ar ei ben ei hun, bydd yn parhau â'r hawl i hawlio'r disgownt person sengl. Mae disgwyl felly i'r effaith ar refeniw treth gyngor mewn unrhyw awdurdod lleol penodol fod yn niwtral. Ar y cyfan, does dim disgwyl i refeniw treth gyngor fod yn wahanol o'i gymharu â senario lle nad oedd unrhyw bobl yn cael eu lletya oherwydd y rhyfel yn Wcráin.

6.4 Mae nifer y cartrefi yng Nghymru sy'n lletya pobl o Wcráin fel rhan o'r cynllun oddeutu 1,250 ym mis Ionawr 2023, yn seiliedig ar nifer y noddwyr unigryw sydd wedi'u lleoli yng Nghymru. Does dim gwybodaeth ar gael ar hyn o bryd

am nifer gwladolion Wcráin sydd wedi symud ymlaen o lety o dan gynllun Cartrefi i Wcráin.

6.5 Mae'r opsiwn hwn yn sicrhau nad oes anghydraddoldebau ariannol wrth weithredu'r dreth gyngor i holl dalwyr y dreth gyngor, gan gynnwys ffoaduriaid neu geiswyr lloches, o wledydd eraill.

6.6 Opsiwn 2 yw'r opsiwn sy'n cael ei ffafrio.

Asesu'r gystadleuaeth

6.7 Does dim disgwyl i'r Rheoliadau effeithio ar lefelau cystadleuaeth yng Nghymru nac ar ba mor gystadleuol yw cwmnïau o Gymru.